

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Bohuslava Hnízдила a soudců Mgr. Evy Šonkové a JUDr. Tomáše Langáška v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 16, Praha 1, v řízení o žalobě proti rozhodnutím žalované ze dne 21. 10. 2011, č. j. 2654/11, a ze dne 24. 10. 2011, č. j. 2951/11, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. 4. 2013, č. j. 8 A 358/2011 - 56,

takto:

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

[1] Žalobou podanou dne 14. 11. 2011 Městskému soudu v Praze (dále jen „městský soud“) se žalobce domáhal zrušení v záhlaví uvedených rozhodnutí žalované, jimiž mu byli určeni advokáti k poskytnutí právní služby podle zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, podle žalobce však tato rozhodnutí nevymezovala rozsah právních služeb a jsou neurčitá.

[2] Městský soud v Praze vyzval žalobce usnesením ze dne 5. 12. 2011, č. j. 8 A 358/2011 - 4, k zaplacení soudních poplatků za podané žaloby, které obsahovalo poučení o následcích nesplnění této výzvy, jelikož poplatková povinnost nebyla splněna společně s podáním žaloby. Dne 28. 12. 2011 byla městskému soudu doručena žádost o osvobození od soudních poplatků odůvodněná majetkovými a výdělkovými poměry žalobce v čestném prohlášení.

[3] Městský soud usnesením ze dne 2. 1. 2012, č. j. 358/2011-15, nepřiznal osvobození od soudních poplatků a žalobce toto usnesení napadl kasační stížností. Nejvyšší správní soud svým rozsudkem č. j. 2 As 72/2012 - 14 ze dne 16. 7. 2012 napadené usnesení zrušil pro nepřezkoumatelnost (všechna citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz).

[4] Městský soud následně, dne 8. 10. 2012, vydal nové usnesení č. j. 8 A 358/2011 - 33, kterým žalobci nepřiznal osvobození od soudních poplatků. Žalobce proti tomuto usnesení opět podal kasační stížnost, kterou Nejvyšší správní soud rozsudkem č. j. 2 As 164/2012 - 9 ze dne 8. 2. 2013 zamítl.

[5] Městský soud tedy znovu vyzval žalobce usnesením č. j. 8 A 358/2011 - 52, ze dne 15. 3. 2013, které bylo doručeno žalobci dne 22. 3. 2013, k zaplacení soudního poplatku za žalobu, který činí podle položky 18 bod 2 písm. a) Sazebníku soudních poplatků 2 x 3.000 Kč, a poskytl mu k tomu lhůtu 10 dnů od doručení usnesení. Současně žalobce upozornil, že nebude-li soudní poplatek ve stanovené lhůtě zaplacen, bude řízení před tímto soudem zastaveno.

[6] Dne 28. 3. 2013 žalobce požádal o prodloužení lhůty o několik měsíců, jelikož mu jeho sociální poměry neumožňují úhradu poplatku najednou a během krátké doby. Žalobce pokládal výzvu k zaplacení za nesplnitelnou a uvedl, že se bude muset obrátit na příslušný orgán České republiky s žádostí o finanční pomoc. Současně požádal, aby mu soud ke splnění procesní povinnosti neukládal lhůtu kratší než 28 dní, také proto, že není zastoupen.

[7] Městský soud dne 22. 4. 2013 vydal usnesení č. j. 8 A 358/2011 - 56 (dále též „napadené usnesení“), kterým zastavil řízení z důvodu nezaplacení soudního poplatku na výzvu soudu ve lhůtě k tomu stanovené, ani později do vydání tohoto usnesení, aniž by se žádostí o prodloužení lhůty v tomto usnesení jakkoli zabýval.

[8] V kasační stížnosti proti napadenému usnesení žalobce (dále jen „stěžovatel“) explicitně neodkázal na žádný důvod podle § 103 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Z obsahu kasační stížnosti i samotné povahy napadeného soudního rozhodnutí je nicméně zřejmé, že stěžovatelem může být toliko tvrzen kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., který jako jediný dopadá na případy přezkumu rozhodnutí o zastavení řízení. Dle judikatury se pod tímto důvodem kasační stížnosti (nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo o zastavení řízení) fakticky skrývají i další důvody uvedené v § 103 odst. 1 písm. a), c), d) s. ř. s. Z povahy věci je vyloučen jen důvod dle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Subsumpce kasačních důvodů pod konkrétní písmena § 103 odst. 1 s. ř. s. je nicméně věcí právního hodnocení věci Nejvyšším správním soudem a nezakládá proto neprojednatelnost návrhu. K tomu viz například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 1. 2004, č. j. 2 Afs 7/2003 – 50, publikovaný pod č. 161/2004 Sb. NSS.

[9] Stěžovatel poukazoval zejména na to, že byla podána „*výslovná mejlová žádost o prodloužení lhůty*“, a že Městský soud poskytl lhůtu nepřiměřenou a nepostupoval tak, aby osoba v hmotné nouzi nebyla poškozena. Podle jeho názoru tak lhůta stanovená soudem k zaplacení soudního poplatku „*musí být náramně dlouhá*“. Soudcovská lhůta dle názoru stěžovatele není určením dne splatnosti či prodloužením nějaké lhůty, nýbrž aktem vymáhání poplatku, pod hrozbou zastavení procesu. Podle stěžovatele každý účastník smí očekávat, že řízení bude pokračovat, i když nebylo vyhověno jeho žádosti o osvobození. Dále městskému soudu vytýká, že nerozlišuje mezi poplatkem za úkon a za návrh na zahájení řízení. Ze všech těchto důvodů požaduje, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení městského soudu zrušil. Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

[10] Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost byla podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.) a osobou oprávněnou (§ 102 s. ř. s.). Za stavu, kdy je předmětem kasačního přezkumu usnesení, jímž bylo zastaveno řízení pro nezaplacení soudního poplatku, a to poté, co účastník řízení požádal o osvobození

od soudního poplatku, by trvání jak na podmínce uhrazení soudního poplatku za kasační stížnost, tak i na podmínce povinného zastoupení znamenalo jen další řetězení téhož problému (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77). S ohledem na tuto situaci tedy nebylo nutné, aby byl stěžovatel v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s., a Nejvyšší správní soud netrval ani na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost. Kasační stížnost lze tedy i při absenci těchto podmínek projednat.

[11] Nejvyšší správní soud nejprve zvažoval možnou nepřezkoumatelnost napadeného usnesení, ke které by ve smyslu ustanovení § 109 odst. 4 byl povinen přihlédnout z úřední povinnosti, aniž by tento důvod kasační stížnosti musel být tvrzen stěžovatelem. Jak bylo výše uvedeno, městský soud vydal napadené usnesení o zastavení řízení poté, kdy mu byla doručena žádost stěžovatele o prodloužení lhůty k zaplacení soudního poplatku, aniž by se k této žádosti ve svém rozhodnutí jakkoli vyjádřil. Městský soud pouze konstatoval, že tato žádost byla podána, soudní poplatek však zaplacen nebyl a řízení proto zastavil. Nejvyšší správní soud k tomu uvádí, že podle ustanovení § 2 odst. 2 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“) je ve věcech správního soudnictví poplatníkem poplatku za řízení ten, kdo podal žalobu nebo jiný návrh, kterým se zahajuje řízení. Poplatková povinnost v posuzovaném případě vzniká dle § 4 odst. 1 písm. a) zákona o soudních poplatcích okamžikem podání žaloby. Poplatek je pak dle § 7 odst. 1 citovaného zákona splatný vznikem poplatkové povinnosti. Pokud poplatek nebyl zaplacen se vznikem poplatkové povinnosti, soud dle § 9 téhož zákona vyzve poplatníka, aby ve lhůtě, kterou mu určí, zaplatil poplatek soudu a ve výzvě ho poučí o následku nesplnění poplatkové povinnosti ve stanovené lhůtě, kterým je zastavení řízení. Podle odst. 4 písm. c) citovaného ustanovení soud pro nezaplacení poplatku řízení nezastaví, je-li nebezpečí z prodlení, v jehož důsledku by poplatníku mohla vzniknout újma, a poplatník ve lhůtě stanovené soudem ve výzvě k zaplacení soudního poplatku sdělí soudu okolnosti, které toto nebezpečí osvědčují a doloží, že bez své viny nemohl poplatek dosud zaplatit. Podle § 40 odst. 5 s. ř. s. pak může předseda senátu z omluvitelných důvodů na žádost prominout zmeškání lhůty k provedení úkonu, či lhůtu prodloužit.

[12] Žádost stěžovatele o prodloužení lhůty ke splnění poplatkové povinnosti o několik měsíců, resp. o neukládání lhůty kratší než 28 dní, byla odůvodněna tím, že stěžovatel není zastoupen, a že nemá prostředky na okamžité zaplacení, přičemž hrozí zastavení přezkumu pro nezaplacení poplatku. Uvedl též, že je nucen „*obrátit se s žádostí o finanční pomoc na příslušný orgán ČR (ÚP)*“, přičemž k vyřízení této žádosti je nezbytná delší doba než 10 dní. V této věci městský soud již dříve v rámci posuzování žádosti o osvobození od soudních poplatků shledal, že stěžovatel zneužívá práva na přístup k soudu a uplatňuje svá práva svévolně a šikanózním způsobem, s úmyslem nikoli spor vyřešit, nýbrž jej vést, a tento závěr potvrdil i Nejvyšší správní soud. Ve světle této skutečnosti a odůvodnění žádosti, které neuvádí dle názoru Nejvyššího správního soudu relevantní skutečnosti pro postup podle § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích ani pro postup podle § 40 odst. 5 s. ř. s., na který navíc není právní nárok, je na místě považovat stěžovatelovu žádost za procesní úkon, kterým se snažil pouze účelově prodloužit řízení. K tomu zdejší soud odkazuje na judikaturu Nejvyššího správního soudu vyjadřující se k nepřezkoumatelnosti rozhodnutí, například rozsudek č. j. 2 Ads 58/2003 – 75 ze dne 4. 12. 2003, který uvádí „*Nedostatkem důvodů pak nelze rozumět delší nedostatky odůvodnění soudního rozhodnutí, ale pouze nedostatky důvodů skutkových. Skutkovými důvody, pro jejichž nedostatek je možno rozhodnutí soudu zrušit pro nepřezkoumatelnost, budou takové vady skutkových zjištění, která utvářejí rozhodovací důvody, typicky tedy tam, kde soud opřel rozhodovací důvody o skutečnosti v řízení nezjišťované, případně zjištěné v rozporu se zákonem anebo tam, kdy není zřejmé, zda vůbec nějaké důkazy v řízení byly provedeny.*“ a rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 4. 2013, č. j. 6 Ads 17/2013 - 25,

který říká, že „s tímto kasačním důvodem je nutno zacházet obezřetně, neboť zrušením rozhodnutí soudu pro nepřezkoumatelnost se oddaluje okamžik, kdy základ sporu bude správními soudy uchopen a s konečnou platností vyřešen, což není v zájmu ani účastníků řízení (v případě nositelů veřejných subjektivních práv je ve hře též jejich základní právo na rozhodnutí věci bez zbytečných průtahů podle čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, resp. na projednání věci v přiměřené lhůtě podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod), a koneckonců ani ve veřejném zájmu na hospodárnosti řízení před správními soudy, nemluvě o nákladech, jež jsou se soudním přezkumem spojeny. Proto by ke kasaci rozhodnutí krajského soudu měl Nejvyšší správní soud přistoupit teprve tehdy, nelze-li jeho nesrozumitelnost jinak než kasací odstranit; srov. v této souvislosti rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 1 Afs 38/2006 – 72, ze dne 23. srpna 2006, z něhož plyne, že rozhodnutí [zde přezkoumávané rozhodnutí správního orgánu] nemůže být nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost tehdy, je-li rozpor v něm odstranitelný výkladem, s přihlédnutím k obsahu spisu, k úkonům správního orgánu a účastníků.“. Obdobnou úvahou se Nejvyšší správní soud řídil i v posuzovaném případě. Zohlednil dosavadní průběh řízení a skutečnosti v něm zjištěné, obsah spisu, jakož i formulaci námitek. Městský soud pravidelně nevyhovuje žádostem stěžovatele o prodloužení lhůty ke splnění poplatkové povinnosti s odkazem na skutečnost, že soudní poplatek má být zaplacen již při podání žaloby a pokud by žalobce skutečně zamýšlel opatřit si potřebnou finanční částku a soudní poplatek uhradit, mohl tak učinit již od počátku řízení. Městský soud opakovaně konstatoval, že žalobce soustavně neplní svou poplatkovou povinnost v jím vedených řízeních a že jeho žádost o prodloužení lhůty je jen dalším projevem zneužívání možnosti soudní ochrany. Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že nevyjádření se městského soudu ke stěžovatelově žádosti o prodloužení lhůty ke splnění poplatkové povinnosti v té fázi řízení, kdy byla podána, nepůsobí nepřezkoumatelnost rozhodnutí o zastavení řízení z důvodu nezaplacení soudního poplatku, kdy podkladem pro toto rozhodnutí je samotný fakt, že soudní poplatek nebyl zaplacen, a to ani se vznikem poplatkové povinnosti, ani ve lhůtě k tomu stanovené.

[13] Nejvyšší správní soud tedy přezkoumal napadené usnesení v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3, věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 4, věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci přitom rozhodl bez nařízení jednání, za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2, věty první s. ř. s., a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[14] Stěžovatel zejména namítal, že desetidenní lhůta stanovená soudem ke splnění poplatkové povinnosti je nepřiměřená vzhledem k faktu, že nemá dostatek prostředků a je osobou v hmotné nouzi. K tomu Nejvyšší správní soud připomíná, že v dosavadní judikatuře zdejšího soudu byly za příliš krátké označovány jediné lhůty výrazně kratší (např. třídní), jak ukazuje kupříkladu rozsudek ze dne 10. 4. 2008, č. j. 2 Afs 44/2007 - 73. Je třeba zdůraznit, že v případě lhůty stanovené soudem se jedná o lhůtu dodatečnou – náhradní, neboť poplatek za žalobu je splatný již dnem jejího podání, jak již bylo uvedeno výše (zde 14. 11. 2011).

[15] Lhůta není nepřiměřeně krátká ani v důsledku toho, že stěžovatel disponoval pouze malými finančními prostředky, jak připomíná v kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud neshledal tuto námitku důvodnou proto, že z kasační stížnosti nevyplývá, že by jiná lhůta pro zaplacení soudního poplatku mohla něco změnit na stěžovatelově schopnosti či ochotě soudní poplatek zaplatit. Nelze tedy stěžovateli přisvědčit, že lhůta poskytnutá ke splnění poplatkové povinnosti byla příliš krátká, ani že městský soud zastavil řízení o žalobě předčasně. Z výše citovaných zákonných ustanovení plyne, že soudní poplatek za žalobu je splatný jejím podáním, lze jej ale zaplatit i dodatečně, ve lhůtě, kterou žalobci soud za tím účelem stanoví a po jejím uplynutí ještě dokud usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku nenabylo právní moci (nejpozději dne, kdy mu bylo takové usnesení doručeno). Pouhá účelová žádost stěžovatele ve smyslu ustanovení § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích

na tomto zákonem předpokládaném důsledku nesplnění poplatkové povinnosti nemohla ničeho změnit. Nadto nelze přehlédnout, že usnesení obsahující výzvu ke splnění poplatkové povinnosti bylo stěžovateli doručeno dne 22. 3. 2013 a napadené usnesení o zastavení řízení bylo vydáno dne 22. 4. 2013, přičemž stěžovateli bylo doručeno až dne 3. 5. 2013. Po nesplnění poplatkové povinnosti v městském soudem stanovené desetidenní lhůtě měl tak stěžovatel ještě další měsíc na to, aby odvrátil účinky usnesení o zastavení řízení tím, že svou poplatkovou povinnost dodatečně splní předtím, než toto usnesení nabude právní moci (§ 9 odst. 7 věta první zákona o soudních poplatcích). V takovém případě pak soud, který usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení poplatku vydal, toto usnesení zruší. Stěžovatel tedy dle názoru Nejvyššího správního soudu měl dostatečný časový prostor pro splnění poplatkové povinnosti. Zvláště s přihlédnutím k faktu, že poplatková povinnost vznikla již s podáním žaloby, tedy dne 14. 11. 2011, resp. poplatková povinnost byla potvrzena soudem dne 24. 10. 2012, kdy nabylo právní moci druhé, dostatečně odůvodněné usnesení č. j. 8 A 358/2011 - 35, o nepřiznání osvobození od soudních poplatků, které bylo následně aprobeováno rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 2. 2013, č. j. 2 As 164/2012 - 9. Ani námitka, že stěžovatel nevěděl, kdy mu bude doručeno rozhodnutí o zastavení řízení, a tedy že se takto sama nemohla lhůta prodloužit, není na místě, neboť není rozhodné, zda stěžovatel předem znal přesnou délku doby mezi doručením výzvy a právní mocí usnesení o zastavení řízení, neboť žádný z účastníků jakéhokoli řízení tuto informaci předem nezná. Měl-li stěžovatel v úmyslu uhradit soudní poplatek, byla mu k tomu poskytnuta dostatečně dlouhá lhůta a není namístě městskému soudu vytknout, že ji již neprodloužil. Stěžovatel soudní poplatek nezaplatil ani ve stanovené lhůtě, ani později, takže bylo zcela namístě řízení o žalobě zastavit a městský soud v tomto směru nepochybil.

[16] Uvádí-li dále stěžovatel, že městský soud v jiných rozhodnutích nerozlišuje mezi poplatkem za úkon a poplatkem za návrh na zahájení řízení, nelze než uvést, že předmětem přezkumu v rámci řízení o kasační stížnosti nebyla tato „jiná rozhodnutí“, nýbrž toliko shora označené napadené usnesení, z něhož je patrné, že městský soud poplatkovou povinnost v dané věci spojuje s návrhem na zahájení řízení, tedy s žalobou ze dne 14. 11. 2011.

[17] Stěžovatel namítl též nespravedlivost předchozího procesního postupu městského soudu. K tomu Nejvyšší správní soud uvádí, že veškeré výše uvedené závěry o přiměřenosti lhůty k zaplacení soudního poplatku i o svévolném a účelovém uplatňování práva stěžovatelem platí též pro posouzení správnosti procesního postupu městského soudu v předchozím řízení. K dalším námitkám stěžovatele lze souhrnně konstatovat, že nejsou způsobilé zpochybnit věcnou správnost a zákonnost napadeného usnesení o zastavení řízení, pokud brojí zejména proti jazykovému vyjádření a výrazům použitým v napadeném usnesení či proti postupu městského soudu v jiných řízeních, či například proti správnosti rozsudku Nejvyššího správního soudu, kterým byla potvrzena zákonnost usnesení o nepřiznání osvobození od soudního poplatku.

[18] S ohledem na uvedené lze uzavřít, že napadené usnesení městského soudu, kterým bylo zastaveno řízení o žalobě stěžovatele, bylo vydáno v souladu se zákonem a městský soud nepochybil. Stěžovateli vznikla s podáním žaloby poplatková povinnost v souladu s výše uvedeným přehledem ustanovení zákona o soudních poplatcích, přičemž tuto poplatkovou povinnost současně s podáním žaloby nesplnil. Stěžovatel byl usnesením řádně vyzván k zaplacení soudního poplatku v přiměřené lhůtě a poučen o následcích nesplnění poplatkové povinnosti ve stanovené lhůtě. Stěžovatel v této lhůtě, ani později, soudní poplatek nezaplatil a ani nedoložil splnění podmínek pro prodloužení lhůty pro zaplacení soudního poplatku.

[19] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji v souladu s § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. zamítl.

[20] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1 věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle nichž má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Nejvyšší správní soud žádnému z účastníků náhradu nákladů nepřiznal, poněvadž stěžovatel v řízení úspěch neměl a žalované žádné náklady s tímto řízením nad rámec její běžné činnosti nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 20. listopadu 2013

JUDr. Bohuslav Hnízdl
předseda senátu